

LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIAUS TARNYBA

PAŽYMA

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS KALBOS IR TAUTYBĖS PAGRINDU TEIKIANT PASLAUGAS

2015-10-29 Nr.(15)SN-234)SP-171

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2015 m. spalio 12 d. gautas D. S. skundas, kuriame nurodoma, kad ji susidūrė su, jos manymu, diskriminacija kalbos ir tautybės pagrindu Vaiko raidos centre (toliau – Centras). Iš anksto pasiteiravus Centre, ar tai, kad vaiko gimtoji kalba rusų, nesudarys nepatogumų, buvo pareiškėjai atsakyta, kad „dėl to neturi būti jokių problemų“, tačiau, pradėjus lankyti užsiėmimus, logopedė I. J. atsisako su vaiku kalbėti rusų kalba.

Lygių galimybių kontrolierė 2015 m. spalio 13 d. raštu Nr.(15)SN-234)S-866 kreipėsi į Vaikų raidos centro direktorę J. Petrulytę, prašydama pateikti argumentuotus paaiškinimus dėl pareiškėjos skunde nurodytų aplinkybių.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė :

1. Vaikų ligoninės VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų filialo, kuriam priklauso Centras, direktorius J. Raistenskis 2015 m. spalio 22 d. raštu Nr.(1.1.12.)S5-1230 informavo Tarnybą, jog Centre dirbantys logopedai yra baigę studijas Šiaulių universitete valstybine lietuvių kalba, įgiję edukologijos bakalauro laipsnį, specialiojo pedagogo kvalifikaciją (specializacija – logopedija). Logopedai dirba vadovaudamiesi Lietuvos medicinos norma MN

136:2005 „Logopedas. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė“ ir pareigine instrukcija, kurioje nėra įpareigojimo su pacientais bendrauti užsienio kalbomis.

2. Pažymėtina, kad paslaugos Centre teikiamos pacientams, kurių gimtoji kalba yra labai įvairi. Visų Centre dirbančių logopedų gimtoji kalba yra lietuvių. Pagal galimybes jie gali, bet neprivalo bendrauti su pacientų tėvais/globėjais ir pacientais jų gimtąja kalba. Pagal logopedo profesinę kvalifikaciją specialistai gali mokyti pacientus kalbėti tik savo gimtąja kalba.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

1. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, „lietuvių kalba, pagal Konstituciją įgijusi valstybinės kalbos statusą, privalo būti vartojama visose valstybės ir savivaldos institucijose, visose Lietuvoje esančiose įstaigose, įmonėse ir organizacijose; įstatymai ir kiti teisės aktai turi būti skelbiami valstybine kalba; raštvedyba, apskaitos, atskaitomybės, finansiniai dokumentai privalo būti tvarkomi lietuvių kalba; valstybės ir savivaldos institucijos, įstaigos, įmonės bei organizacijos tarpusavyje susirašinėja valstybine kalba¹.

2. Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo 7 straipsnis numato, kad valstybės ir savivaldos institucijų, įstaigų ir organizacijų, ryšių, transporto, sveikatos ir socialinės apsaugos, policijos ir teisėsaugos tarnybų, prekybos ir kitų gyventojų aptarnavimo įstaigų vadovai turi užtikrinti, kad gyventojai būtų aptarnaujami valstybine kalba.

3. Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo 2 dalies 3 punkte nurodoma, jog šiame įstatyme vadovaujamosi nuostata, kad paciento ir sveikatos priežiūros specialistų, sveikatos priežiūros įstaigų santykiai yra grindžiami šiais principais:

1) savitarpio pagarbos, supratimo ir pagalbos;

2) paciento teisių užtikrinimo pagal valstybės nustatyta tvarka pripažįstamas sveikatos priežiūros sąlygas;

3) draudimo varžyti paciento teises dėl jų lyties, amžiaus, rasės, pilietybės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų, pažiūrų, seksualinės orientacijos, genetinių savybių, neįgalumo ar kitokiais pagrindais, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus, nepažeidžiant bendrųjų žmogaus teisių principų.

¹ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999 m. spalio 21 d. nutarimas Dėl vardų ir pavardžių rašymo Lietuvos Respublikos piliečio pase // Valstybės žinios, 1999, Nr.90-2662.

4. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 29 straipsnis numato, kad administracinės procedūros kalba – valstybinė lietuvių kalba.

5. Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 8 straipsnis nustato pareigą paslaugų teikėjui visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti paslaugas nepaisant lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės.

6. Iš pateikto Tarnybai pareiškėjos skundo matyti, jog jos sūnui buvo suteikta logopedo paslauga, vieno užsiėmimo metu netgi logopedė I. J., pareiškėjos žodžiais tariant, „pradėjo labai gražiai kalbėti rusų kalba ir akcentas kažkur dingo“. D. S. priekaištai apie tai, kad ji užsiėmimų metu turi „dirbti logopedės darbą“ yra nepagrįsti nes, kaip teisingai nurodoma Vaikų ligoninės VŠĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų filialo direktoriaus atsakyme Tarnybai, logopedo terapijos ir kitų ankstyvosios reabilitacijos užsiėmimų metu, kai vaiko gimtoji kalba nėra lietuvių, tėvų yra prašoma tarpininkauti tarp vaiko ir specialisto kaip vertėjams, taip pat tėvai yra mokomi, kaip atlikti užduotis su vaiku namuose, kad jis būtų mokomas kalbėti gimtąja kalba.

7. Vertinant kitus D. S. skundo argumentus, darytina išvada, kad logopedė, atsisakiusi bendrauti su pareiškėja ir jos vaiku rusų kalba, pažeidimo nepadarė, sunku teisingai vertinti buvusią situaciją logopedo terapijos užsiėmimų metu, nes savo atsakyme Vaikų ligoninės VŠĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų filialo direktorius buvusios situacijos nekommentavo, todėl manytume, kad galėjo būti tam tikrų etikos pažeidimų iš logopedės pusės.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 14 straipsniu, 15 straipsnio 2 dalimi bei Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 24 straipsnio 1 dalies 5 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a :

1. Nutraukti skundo tyrimą, kai trūksta objektyvių duomenų apie padarytą pažeidimą.
2. Rekomenduoti Centro darbuotojams vengti galimų konfliktinių situacijų su pacientais, užtikrinti, kad įstaigoje būtų laikomasi medicinos etikos taisyklių, kad mediko pareigos būtų atliekamos nepaisant paciento, „inter alia“ tautybės, kalbos, etninės priklausomybės ir kilmės, kaip to reikalauja Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo nuostatos.

3. Su skundo tyrimo medžiaga supažindinti pareiškėją, Vaikų ligoninės VŠĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų filialo direktorių J. Raistenskį ir Vaiko raidos centro direktorę J. Petrulytę.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Lobačevskytė